

NATUUR IN HET OOSTERDELGEBIED – WEEKDIEREN – LANDSLAKKEN - NAAKTSLAKKEN

Naaktslakken

Naaktslakken zijn slakken zonder slakkenhuis. Hierdoor zijn zij niet goed beschermd tegen uitdroging. Daarom komen ze ook pas tevoorschijn bij vochtig weer of wanneer het geregend heeft. Om dezelfde reden zijn ze vooral 's nachts actief. Overdag en bij droog weer verstoppen zij zich onder objecten of in een dichte struik. Naast planten eten zij ook dood plantaardig materiaal.

In het Oosterdelgebied komen we verschillende soorten naaktslakken tegen: de Grote wegslak, de Rode wegslak/ Spaanse wegslak, de Tijgerslak, de Zwervende akkerslak en de Spaanse aardslak.

Grote Wegslak (*Arion Rufus*)

De Grote wegslak wordt ook wel Rode of Gewone wegslak genoemd. Hij kan bijna 20 cm lang en 2 cm breed worden, maar de meeste exemplaren zijn 10-15 cm lang. De kleur kan variëren van oranje tot knal-rood, maar ook bruine, groengrijze en geheel zwarte exemplaren komen voor. Rond de voet hebben ze echter allemaal een rode rand wat goed te zien is op de tweede foto hierboven.

De kop en tentakels zijn bruin tot donkerbruin en hebben een zeer kenmerkende lijnentekening, die bij zwarte exemplaren niet te zien is.

Het mantelschild is ovaal en net voor het midden zit aan de rechterzijde de ademopening. Bij verstoring krimpt de slak ineen en vormt hij een bal, terwijl de huid slijm afscheidt ter verdediging.

De huid van het mantelschild lijkt op fijn schuurpapier, de huid erachter is sterk in de lengte gerimpeld en heeft daardoor een regelmatig patroon van langwerpige bultjes. De voet is gespierd en kent een duidelijk golvende beweging bij het kruipen.

Deze soort heeft geen uitwendige schelp. De schelp is rudimentair en bevindt zich inwendig onder het mantelschild. De schelp is niet gewonden, zoals bij de meeste slakkensoorten maar bestaat uit een plat, ovaal kalkplaatje. Tijdens het kruipen wordt een dikke laag slijm aangemaakt. Je kunt dit slijmspoor vaak volgen.

De Grote wegslak is tweeslachtig maar paart wel en na wederzijdse bevruchting worden de transparante eitjes afgezet in klei en in holletjes in de grond.

De gebieden waar je de Grote wegslak kunt vinden zijn vochtige loofbossen, gemengde bossen, wegbermen, akkers, tuinen, graslanden en bosranden. Het Oosterdelgebied heeft voor deze slak dan ook veel te bieden.

Rode wegslak / Spaanse wegslak (*Arion rufus / vulgaris*)

Ook deze slak kent veel variaties in kleur. Om te kunnen zien of je met de Grote wegslak te maken hebt of met deze Rode / Spaanse wegslak, moet je letten op allerlei lichamelijke details. Op basis van de kleur van de onderkant, de plaats van de ademopening aan de rechterzijde van de slak o.a. kan men dit bepalen. Ook de vindplaats kan een goede aanwijzing zijn.

Misschien heb je wel eens twee slakken gezien met een blauwwitte prop slijm tussen hen in. Dit is onderdeel van het paringsritueel. De slakken zijn hermafrodiet en kunnen elkaar dus bevruchten. Een paringsritueel kan wel meerdere uren duren. Na uitwisseling van het sperma zetten de dieren enige dagen tot weken later in een vochtige omgeving elk 200-400 eitjes af, verspreid over meerdere eipakketjes. In de late herfst of in februari/maart komen uit de eitjes de ongeveer 10 mm lange slakjes.

Naaktslakken eten naast planten ook uitwerpselen, dood materiaal, schimmels, waaronder paddenstoelen en andere slakken. Hieronder zie je een rode wegslak eten van een paddenstoel.

Tijgerslak of Grote aardslak (*Limax maximus*)

*1)

*1)

De Tijgerslak of Grote aardslak is, zoals de naam al aangeeft, een zeer grote naaktslak en deze wordt ongeveer 15-20 cm lang. Hij maakt deel uit van de familie Aardslakken. De soort wordt daarnaast ook wel "Grote raspschelp" genoemd. De kleur is grijs tot bruin met meestal een karakteristieke donkerbruine tot zwarte strepentekening op het deel achter het mantelschild; het mantelschild zelf is gevlekt, bedekt bijna de helft van het lichaam en de achterzijde ervan eindigt in een punt. De strepen- en vlekentekening verschilt per dier en kan ook volledig ontbreken. De ademopening is donker gevlekt en zit achter het midden van het mantelschild.

De tijgerslak is een enorm grote eter en tevens omnivoor. Zijn voedsel bestaat naast planten uit paddenstoelen, andere naaktslakken, maar je kunt hem ook vinden in de groene kliko of in een kelder waar voorraden opgeslagen zijn. Met honden- en kattenvoer weet hij eveneens raad.

De wijze van voortplanting is gelijk aan die van de hierboven beschreven slakken. De soort kan twee tot drie jaar oud worden en dus overwinteren, mits hij zich in veiligheid kan brengen tijdens vorstperiodes. Daarom kun je hem en vaak ook meerdere exemplaren in deze periode van het jaar tegenkomen in kassen, brandhoutopslagplaatsen, composthoppen e.d.

Zwervende akkerslak (*Deroceras invadens*)

Deze slak, die slechts 3,5 cm lang wordt, kwam ik voor het eerst in onze tuin tegen in 2023, één keer op ons terras, maar veel vaker op een blok afgezaagde boomstam, waarop de waterschaal voor de vogels staat. Onder de schaal is het vaak vochtig en het hout wordt door allerlei organismen afgebroken. Deze zwervende akkerslak staat erom bekend dat hij levende of rottende plantendelen eet. In gunstige omstandigheden kan hij zich het hele jaar door voortplanten. De slak kan zeer actief zijn en beweegt zich sneller dan andere soorten. Bij opwinding en verstoring kan hij zelfs druk en agressief zijn, waarbij de staartpunt veelal omhoog getrokken wordt. De zwervende akkerslak komt waarschijnlijk uit Italië. Hij gedijt goed in tuinen en parken en heeft een voorkeur voor schaduwrijke plekken in de buurt van water.

Spaanse aardslak (*Ambigolimax valentianus*)

De Spaanse aardslak, is, zoals de naam al zegt, afkomstig van het Iberisch schiereiland. Het is een exoot die zich over de hele wereld heeft verspreid, vooral in kassen. Door de opwarming van de aarde verplaatst de soort zich steeds meer buiten de kassen en kunnen we hem aantreffen in tuinen en bossen. Deze slak leeft vooral van groene bladeren en scheuten, maar eet ook dierlijk materiaal en gevallen bladeren.

Wat te doen als je toch wel heel veel hinder ondervindt van slakken en ze al je mooie planten opeten?

Het spreekt voor zich dat je geen gif gebruikt om ze te bestrijden. Zet ten eerste voor slakken heerlijke planten niet op een vochtige plek of bij een vijver. Zij verkiezen namelijk vochtige omstandigheden. Je kunt het ze ook een beetje moeilijker maken om bij de planten te komen. Hiervoor kun je koffieprut rond je planten strooien met daar bovenop fijngemaakte eierschalen.

In het tv-programma BinnensteBuiten zag ik dat "tuinvrouw" Anne ruwe schapenwol om de planten heen legde, dit vormt ook een barrière.

En verder kun je de tuin aantrekkelijk maken voor allerlei andere dieren, zoals voor vogels, egels, kikkers, padden, spinnen en larven van libellen en vliegen. Zij zijn de natuurlijke vijanden van slakken.

Danny Disma-van Laar,

17 januari 2024

Bronvermelding informatie: www.wikipedia.org; www.waarneming.nl; <https://stichtingmeergroen.nl/>
Foto's: *1) Mia Snel-van Oost; <http://www.freenatureimages.eu> :